

ELŐFIZETESI ÁR:
Egy évre . . . 6 korona.
Egy szept. árá 4 fillér.

NEVELÉNY HETENKÉNT IZSERT.
pótkészlet és minden törvény-
hatóság; hivatali közigazgatás
névelő napján.

A VÁROS

SZERKEZTETŐ ÉS KIADÓVIVATAL
Városi Könyvtár-nyomda-vállalat
Irodájában.

Írás küldendő a kéziratok és
előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KOZMÜVELŐDESI ÉS KOZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VESEY IMRE. — Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadástallomány: A VÁROSI KÖNYVTÁR-NYOMDA-VÁLLALAT.

Rendőrségünk ujjaszervezése.

Ira. — Dr. K. Tóth Mihály rendőrdoktoriány. —

Szervezeti szabályzatunk módosítása, átálgozása most van munka alatt; felette fontos ügy ez, melytől a legnagyobb körültekintéssel, megfontoltsággal kell megoldani.

Módoztatásra, jobban mondva *ujjatlakításra* a rendőrségünknek van logikább szüksége. A sájtó a a nagy-közönység is állandóan panaszkodik a jelenlegi rendőrségi állapotok miatt. Tényleg nem is ok nélkül. Be kell ősmerni, hogy a mai rendszer hiányos, városunkra nézve rendszertünk nem kielégítő. A szervezeti javaslat némileg változtat ugyan a régi rendszeren, de nem oly módon, hogy a rendőrség ennek alapján hivatásának teljesen megjelölhesen. Erőjét nem csak a tulajdonképeni rendszertre kell fordítani, hanem továbbra is le lesz nyújtva sok mindent-féle közigazgatási s egyéb nem rendőri dolgokkal. Úgy, hogy a rendőrség helyes megszervezése a javaslat szerint elő-egre zoro lesz. Hogy ez az álláshoz igaz, igyeksem elő-egre megmókolni az alábbiak által:

Igen nagy hibája a rendőrségünknek az is lesz, ha a javaslat szerint lesz a szervezés, hogy erje oly teendő végzésrel forgácsoldók szét, melyek nem rendőri dolgok. A főkapitányságnál a közigazgatási ügyek elintézése veszi igénybe, s fogja a javaslat szerint jövőben is igénybe venni majdnem egészen a működő főkapitánysági tisztviselők idejét. Rendőri munka vajmi kevés történik a főkapitányságon. Ezt igazolja az ott vezetett iktató-könyv. A főkapitányság most akta kiegészítő hivatal. A hozzá beérkezett s beiktatott ügyeket mellékhivatalai között osztja szét. A bűnügyi osztály, belvárosi kapitányság, mezőrendőrkapitányság s bejelentési hivatal osztozkodnak ügydarabjai fölött. Ezek hivataloknak csaknem mindegyik ügy adat-szerzés és referálás végzett adatai ki, hol aztán új eszménk lesznek ismét beiktatva: majd pedig, ha az ügy már érdemleges elintézését nyrhott, átiratolva, elkezesítve ismét vissza-megy a főkapitánysághoz csak azért, hogy ott lemasólják és a főkapitány által aláírva expedálják. Ez olyan nagy időt és fáradságot ad, — hiszen négy hivatal dolgozik a főkapitányságnak — hogy az irodai munka teljesen ellog-lalja az egész személyzetet. Arra, hogy a főkapitány fel-ügyeletet, vizsgálókat eszközöljön hivatalai, emberi, s egyáltalában az egész városban a rea tartozó ügyekben, képtelenség. Le van kötve irodai munkájához.

Közigazgatási ügyekkel foglalkozik még — a főka-pitányságon kívül — a belvárosi- és a mezőrendőrkapi-tányság. Ez a két hivatal még községi bírósági és eszlőbér-követelési pereket intéz, a az utóbbi mint állategészségügyi hatóság is működik. Igazi rendőri dologot egyik sem végez. És mégis e miatt a két hivatal miatt kell a főkapitányságnak temérdek közigazgatási ügyek nagyrésztet iktatni,

kiadni s expedálni. Ez felesleges munka. Elvégezhető s két hivatal is saját hatáskörében, hiszen ugyanis aként inté-tek el, ahogy ezek a hivatalok lefordítják. Az ügyek direkt ezekhez juthatnának, s intézhetőnek el, ezzel aztán megcsúszna a főkapitányi iktatás és kezdőd a közigazgatási ügyekről illetőleg. De ennek a rendszernek előnye volna még az is, hogy ezt a két hivatalt minden nehézség nélkül ki lehetne kapcsolni a rendőrségtől; és mint egyéb más köz-igazgatási hivatal a polgármester közvetlen felügyelése alá helyeztetnék. Ezzel lenne aztán elérhető az, hogy a rend-őrség két nagy teherrel szabadulna meg: a valósággal fel-éledne a rea nehézség súlyok alól. Nem kellene sem erőt, sem idejét a főkapitányság közigazgatási dolgokkal elfe-csérlelnie, hanem a szűkebb körű, de valódi rendőri dol-gokat felőlelé hánygnyi osztályt s bejelentési hivatalt vezetné, illetve irányítaná. A két kapitányságot természetesen — mintán a rendőrség kötelékéből ki lehetne kapcsolva — más című illetés meg. Szerintem teljesen megjelölne — a fővá-rosnak mintájára — ha a belvárosi kapitányságot belvárosi előjáróságnak s a mezőrendőrséget: mezői előjáróságnak neveznék. A teendőket illetőleg vajmi csekély változtatást kellene tenni a javaslatban lelektetett teendőkre nézve, hiszen most is alig végezt a két hivatal mást, mint előjáró-sági munkát. A belső és állatvadászi felügyeletet mindkettő végezhető ezután is, hiszen ez logikább is arányileg kijelölése, s állategészségügyi intézkedések eszközölésében nyilvánul. Ami a tulajdonképeni közrend és csend tartas-tását illeti, ugy is a rendőrség és csendőrség teljesíti jelen-leg is.

A főkapitány tehát megszabadulhatna ettől a két hiva-taltól s teljes ambíciójával végezhető a rendőri dolgokat. A bűnügyi osztálynak élere alul, állandóan a rendőrségtel-viselő és a többi rendőrségi személyzet között lehetne, s azokkal érintkezve, s foglalkozva: őket kiösmérhető, s megfigyelte és állíthatná, hol legtöbb hasznát veheti. A helyes beosztás, a munkaerő jó megvalósítása igen nagy fontosságu tényező különösen a rendőrségnél, hol egyesek ügyességét a rátermettségét jól lehaemálni a vezető fő-nőknél mulik csopán. Mert nem a személyzet nagy száma adja meg egyedül az eredményt munkát, hanem az az intézkedés, hogy a vezető mindenkié oda állik, hol tehel-ségének fogva logikább megfelel, hol legjobban érvényesül.

Ezek után szükségesnek tartom a rendőrség okta-tásáról szólni.

Ez szerintem a legfontosabb dolog. Fontosságát eléggé hangsúlyozni nem is lehet. És mégis az új szervezeti javaslatban, sincs érintve. A legénység oktatására egy egészen új állást kell kreálni és pedig a fővárosi oktatási álláshoz hasonlóan. Tekintélyt és katonai fegyelmet tartó tisztviselőre kellene bízni a rendőrök tanítását, kinek aztán

nem is volna más teendője. Amint az eddigi eredményből, látjuk, rendőrbiztos féle egyén oktatónak nem válik be soha kellene tehát egy nagyobb — mondjuk kapitányi fizetéssel dotált oktatói állást szervezni. Hálás dolog lenne ez, nagy hatással volna egész rendőrségünk fejlesztésére, előhaladására. Most ahogy felveszi bárki is a rendőruniformist: szolgálatba lesz osztva, s mikor az utcára kiáll, azt sem tudja, mi a legelemibb kötelessége. Hosszu gyakorlat tanítja meg arra a mi rendőreinket. Szerintem hosszabb ideig előzetes kiképzetésben kellene részesülni az újonnan felvett legénységnek, s ha bizonyos vizsgáit sikeresen kiállt a próbaszolgálatra felvett rendőr, lenne csak utcai szolgálatra kirendelhető. Az oktatónak már ekkor — ennél az előzetes kiképzésnél — kellene nagy igyekezettel működni, hogy oly rendőrt neveljen, ki ha a közönség elé kerül — ne legyen guntárgya senkinek. Tudatlanság, tájékozatlanság ne ríjon le róla. A legénység további kiképzetése is nagy munkát adna az oktatónak, ha azt lelkiismeretesen végezné Ettől az aloidattól, szerintem, nem kellene visszariadni, mert másképen jó legénységi anyagunk aligha lesz.

A legénység kellő létszám szaporítása sincs a javaslatba tervezve. Erre csak azt jegyzem meg, hogy mindenki tudja azt, miszerint városunkban 120—130 rendőr — most, mikor szemlélatomást nő a lakosság — nem elegendő. A közbiztonsági őrszemeknek egymással összeköttetésben kell lenni, tehát egy ilyen nagy területű városban legalább is 50—60 embernek kell állandóan szolgálni. Másképen sem személyi, sem vagyonbiztonság nincs meg. A rendőrlégenység számának megállapításánál tehát takarékoskodási szempontot nem szabad figyelembe venni. Annyit kell alkalmazni, mennyire szükség van.

A rendőrség, ha gúncs éri — mindig a csekély létszámot hozza fel ménteségül, s tényleg mostanság úgy is van, de ez meg kell változtatni, módot kell adni, hogy a létszám tisztességes felemelést nyerjen. A nagy közönség óhaja is az, melynek élet- és vagyonbiztonságát rendőrhíány miatt veszélyeztetni nem szabad.

Végül nem hagyhatom szó nélkül, hogy a javaslat a rendőrtisztviselőkkel valóssággal mostoha gyermekként bánt el. Fizetésüket nem javította, bár köztudomásu, hogy mily felelősségterhes és fárasztó, idegrontó munkát végeznek, s ép oly kvalifikált, jogvégeztet egyének, mint a legfelsőbb hivatalnokok. A fizetésrendezés, ha most életbe lép, megint hosszú időre fent maradó intézmény lesz, úgy, hogy a most megelőzőt rendőrtisztviselőknék fizetésük javításáról későbbben halvány reményük sem lehet. Igazságos s általános fizetés javításnak van most helye. Magasabb szempontból kell a tisztviselői fizetés rendezést megoldani, kivétel nélkül mindegyik tisztviselőnek kell részesülnie abban, fizetésük arányához mérten.

Ha az itt szűk keretben elmondottak érdemileg méltatva lesznek, hiszem, hogy hasznos munkát végeztem, mikor ezen javaslatomat betervezteni bátorítkodom.

A pozsonyi polgármesteri kongresszus.

Lapunk legutóbbi számában röviden megemlékeztünk a polgármesterek pozsonyi kongresszusáról és több budapesti lap nyomán megirtuk, hogy városunk polgármestere a polgármesteri kongresszusnak valódságára tett volna megjegyzést. A forrás, melyből merítettünk nem volt megbízható, mert városunk polgármestere ily megjegyzést, vagy nyilatkozatot nem tett, sőt mindannyian

elismerték, hogy az eddig megtartott kongresszusok nagyon is hozzájárultak egyes közös kérdések tisztázásához.

Az értekezletről a következőkben számolunk be:

Az értekezlet 23-án (csütörtökön) volt a városaháza nagyteremében. Pozsony város polgármestere, Broly Tivadar kir. tanácsos, a polgármesterek értekezletének elnöke délelőtt 9 órakor nyitotta azt meg és kettős minőségben üdvözölte a törvényhatósági városok egybegyűlt képviselőit. Mint Pozsony polgármestere a tanács és közönség nevében fejezte ki örömét Pozsony város megítisztelése fölött, mely annál kellemesebb, mert váratlanul jött. Mint az értekezlet elnöke megköszönte a mult évben iránta megnyilvánult bizalmat; a városok helyzetét illetőleg aggódva tekint a jövőbe, de reméli, hogy előbb-utóbb fog történni valami az érdekükben, megszűnik a felettük való fölösleges gyámkodás és megnyerik fejlődésük helyes alapjait. (Tetszés.)

Az értekezlet nevében Szittnai József kir. tan. Selmec- és Béalánya sz. kir. város polgármestere fejezte ki köszönetét az üdvözléért és a város meghívásáért. Kívánja, hogy Pozsony továbbra is viragozzék és „porta occidentalis”-a legyen Magyarországnak. (Tetszés.)

Broly Tivadar elnök ezután bejelentette, hogy Komárom város küldöttjei betegség miatt, Kassa az ott uralkodó különleges viszonyok miatt, Székesfehérvár pedig ismert okoknál fogva elmaradtak az értekezletről.

Az értekezlet alelnökeivé megválasztották Kovács József debreczeni és Rimler Károly nagyváradi polgármestert. A jegyzőkönyv vezetésére Jankó Zoltán, Pozsony város 1-ó aljegyzőjét, hitelesítésére pedig Kada Elek kecskeméti és Juhász Mihály hőmezővásárhelyi polgármestert kérte fel az elnök.

Mintán az értekezlet illyformán megalakult, Broly Tivadar elnök előadta, hogy miért hívta össze az értekezletet Pozsonyba. A mult évben hozott határozat szerint az értekezletet Kassán kellett volna megtartani, de erre az ottani helyzet nem volt alkalmas. Ezért kérte a saját városának meghatalmazását, hogy ide hívja össze az értekezletet, aminek utólagos jóváhagyást kér. Ezt persze örömmel megadták.

Az elnök indítványára jegyzőkönyvbe foglaltatja az értekezlet a mult év óta nyugalomba vonult Münster kassai és Majorossy pécsi polgármester emlékéit. Üdvözölte egyuttal az elnök Pécs város új polgármesterét Nendtvich Andort és az új kassai polgármestert, Edert, aki azonban nem volt jelen.

Jelentést tett még Broly Tivadar elnök a mult évi értekezlet határozatainak végrehajtásáról és arról, hogy a város főispánjának üdvözlésétől — annak távollétében — az értekezletnek el kell tekintenie.

A pozsonyi Siemens-Schuckert villamosságai művek nevében Broly Tivadar elnök felkérte a városok képviselőit, hogy tekintésük meg a czég telepét és győződjének meg személyesen annak versenyképességéről.

Bernády György dr. marosvásárhelyi polgármester arra való tekintettel, hogy a mai kormányzat iránt a városok bizalommal viseltetnek, indítványozta, hogy az értekezlet táviratilag üdvözölje a miniszterelnököt, a belügyminisztert és a miniszterium városai ügyosztályának vezetőit. Az indítványt egyhangúlag elfogadta az értekezlet és a következő táviratot intézte Wekerle Sándor miniszterelnökönk:

„A törvényhatósági városok polgármesterei, akik városaik érdekeinek megbeszélése végett ez évi-ímmár

hetedik értekezletünkön Pozsonyban egybegyűlvé vagyunk, bizalommal, tisztelettel üdvözöljük Nagyméltóságodat és az elnöklete alatt álló kormányt azzal az óhajtással, hogy Nagyméltóságod kormányzatához fűzött országzserete megnyilvánult remények megvalósuljanak s hogy kormányzásuk sikeres, áldásos legyen hazánkra. Az értekezlet nevében: Brolly Tivadar, Pozsony sz. kir. város polgármestere*.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszterhez a következő táviratot intézték:

„A törvényhatósági városok polgármesterei, akik városaink érdekeinek megbeszélése végett ez évi, immár hetedik értekezletünkön Pozsonyba egybegyűlvé vagyunk, bizalommal, tisztelettel üdvözöljük Nagyméltóságodat azzal az óhajtással, hogy Nagyméltóságod belügyességéhez fűződjék a városok közigazgatási reformjának és a városok anyagi rendezésének oly rég óta várt, immár elodázhatatlan, de egyuttal a városok érdekeinek megfelelő mielőbbi megoldása. Az értekezlet nevében: Brolly Tivadar, Pozsony, sz. kir. város polgármestere*.

Hádk János gróf belügyi államtitkár a következő táviratban üdvözölték:

„A törvényhatósági városok polgármesterei most folyó ez évi értekezletünkön bizalommal, tisztelettel üdvözöljük Méltóságodat és kérjük jóakaró érdeklődését városaink vitális érdeke iránt. Az értekezlet nevében: Brolly Tivadar, Pozsony, sz. kir. város polgármestere*.

Táviratilag üdvözölte még az értekezlet Némethy Károly miniszteri tanácsost, Hartl Sándor, min. osztálytanácsost és Zechmeister nyng. győri polgármestert, az értekezlet volt elnökét.

Miután a kolozsvári küldöttek csak a délelőtti budapesti gyorsvonattal érkeztek, először a tárgyszerzat 3. pontját tárgyalták. Ez Kecskemét polgármesterének javaslata volt az időleges házadómentesség ügyében.

Brolly Tivadar pozsonyi polgármester azt a módosító indítványt tette a javaslathoz, hogy a régi városrészekben emelt új házakra ne 18, hanem 30 évi adómentességet, a be nem épített telkeken építetkekre pedig 18 évi kérjenek.

Kovács József debreczeni polgármester a kültelkeken való építkezést nem tartja fejlesztendőnek, mert ez a belváros rovására válhatik. Bernády György dr. marosvásárhelyi polgármester szintén hangoztatja, hogy a külterjes fejlődés sok kiadást okoz a városoknak. Indítványozza, hogy csak az emeletes házaknak iparkodjék az értekezlet kedvezményt biztosítani.

Az értekezlet a kecskeméti polgármester indítványát a javasolt módosításokkal együtt elfogadta.

A pénzügyi tőkék jövedelmeinek törvényhatósági és községi megadóztatására vonatkozó javaslatot Lukács Ödön nagyváradi városi tanácsos adta elő és hosszabban foglalkozott az 1883. évi VII. t. cz.-kel, melynek intézkedéseit a pénzügyezetek, tőkepénzesek érdekeit szolgálóknak tartja. A törvény életbeléptetése óta lefolyt 23 év tapasztalatai alapján indítványozta, hogy:

Az értekezlet foglaljon állást a pénzügyi tőkék jövedelmeinek törvényhatósági vagy községi megadóztatása mellett, ehhez képest feliratilag és küldöttség útján is kérelmezze az országgyűléstől az 1883. évi VII. t. cz. 2. §-a második bekezdésének törölését, illetőleg ezen törvény oly irányú módosítását, amely részint a községi megadóztatást nemcsak hogy nem zárja ki, de sőt annak rendelkezései a községi adózásra is kiterjesztessenek.

Az értekezlet Bader Henrik temesvári törv. tag észrevételeivel szemben elfogadta az előadói javaslatot.

Az értéknövekedési illetékről szóló javaslatot (Betterment) Kőszeghy József, Nagyvárad város főmérnöke, ismerette nagy szaktudásra valló előadásban. Itt csak azt kell megemlítenünk, hogy Bader Henrik (Temesvár) észrevételeivel szemben ezt a javaslatot is magáévá tette az értekezlet, köszönetet szavazva mindkét előadónak.

$\frac{3}{4}$, 11 órakor Kolozsvár küldöttjeinek megérkezéséig az elnök felügyesztette az értekezletet, melyet $\frac{1}{4}$, 12 órakor nyitott meg újra.

Az értekezlet Fekete Nagy Béla kolozsvári polgármester-helyettes hozzájárulása után elhatározta, hogy végrehajtsa a városok közigazgatási reformja és a városok anyagi ügyeinek rendezése tárgyában a múlt évben hozott határozatot.

Brolly Tivadar elnök indítványára azzal toldották meg a határozatot, hogy arra kéri a kormányt, hogy az alkotmánybiztosítékok, illetőleg törvényhatósági önkormányzatról szóló javaslatok az országgyűlés elé terjesztés előtt legyen alkalmuk hozzájárulni a városoknak is.

Önálló indítványt terjesztettek az értekezlet elő Wennes Jenő győri helyettes polgármester és Rimler Károly nagyváradi polgármester.

Wennes azt indítványozta, hogy a magyarországi polgármesterek szövetségét állandósítsák a rendezett tanácsú városok polgármesterek bevonásával. Tekintettel arra, hogy nem volt ideje a javaslatot előkészítenie, kérte annak kifizetését a jövő évi értekezlet napirendjére.

Rimler az eddig megtartott értekezletek tevékenységének eredménytelenségére utalva szükségesnek tartja, hogy az elnökség a határozatok sorsa felől tájékoztatást szerezzen.

Az értekezlet mindkét előterjesztéshez hozzájárul.

Ezután Nendtvich Andor pécsi polgármester Pécs város törvényhatóságának nevében meghívta a polgármestereket Pécsre, az 1907. évi értekezlet megtartására. Miután Pécsset a jövő évben országos kiállítás lesz, a vendéglátásra számot tartó két másik város (Hódmezővásárhely és Kolozsvár) képviselői meghajoltak a pécsi polgármester kérelme előtt s az értekezlet köszönettel elfogadta Pécs város meghívását. A jövő évi értekezlet tehát 1907. szeptember havának elején lesz Pécsset. Ezen értekezlet elnökévé nagy lelkesedéssel ismét Brolly Tivadar pozsonyi polgármestert, alelnökévé pedig Nendtvich Andor pécsi és Kovács József debreczeni polgármestert választotta meg.

Az értekezlet tárgyszerzata ezzel kimerült s Brolly elnök a város nevében megköszönve a megjelenést, 12 órakor berekesztette a tanácskozást.

A következő városok küldöttei voltak jelen: Arad: Varjassy Lajos polgármester; Baja: dr. Hegedűs Aladar polgármester; Debreczen: Kovács József polgármester, Körner Adolf tanácsnok, Oláh Károly tanácsnok; Győr: Wennes Jenő polgármester, Schall József főszámvevő; Hódmezővásárhely: Juhász Mihály kir. tan. polgármester, dr. Csáky Lajos t. főjegyző; Kecskemét: Kada Elek polgármester, Sándor István főjegyző; Kolozsvár: Fekete Nagy Béla polgármester, dr. Eszterházy László főjegyző, Dobál Antal t. főjegyző; Komárom: dr. Gaál Gyula főjegyző, gr. Vásárhelyi Domokos főjegyző; Marosvásárhely: dr. Bernády György polgármester, Nagy Imre tanácsnok, Flesch Adolf főmérnök; Nagyvárad: Rimler Károly polgármester, Lukács Ödön tanácsnok, Kőszeghy József főmérnök; Pancsova: Jovánovics Sándor polgármester, Korsós Zoltán

tanácsnok; Pécs: Nendtvich Andor polgármester; Selmezbánya: Szittnyai József kir. tan., polgármester; Sopron: dr. Tópler Kálmán polgármester; Szabadka: dr. Biró Károly polgármester, dr. Dembitz Lajos t. főgyógyász; Szatmárnémeti: Körösmeszei Antal főjegyző, dr. Vajay Károly t. főgyógyász; Szeged: Teschler Endre tanácsnok; Temesvár: Genl József polgármesterh., Baader Henrik törv. biz. tag; Újvidék: Profuma Béla főjegyző, dr. Marcekovich Imre tanácsnok; Versecz: dr. Rezucha István polgármester; Zombor: Hauko Imre polgármester, végül az elnökség szíves meghívására folytán O'sváth Andor esztergomi tanácsjegyző, mint a „Városok Lapja” szerkesztője.

A levéltárosok országos mozgalma.

Országszerte tudvalevő dolog, hogy a városok fő-, és segédlevéltárosaival képzetségükhöz és felelősségteljes állásukhoz képest igen gyarló fizetésben részesülnek. Mibtán pedig az egyes törvényhatóságok és városok még mindig kének a levéltárosok fizetésének rendezésével, mozgalom indult meg helyzetük javítására. A mozgalom élén *Fodor György* szatmári levéltáros áll, aki most azon fáradozik, hogy országos kongresszusra hívja össze a városi levéltárosokat. A belügyminiszterhez intézendő memorandum szövegét elkészítette és azt a napokban elküldi áttekintésre az összes levéltárosoknak. A kongresszus valószínűleg az országgyűlés megnyitása után lesz megtartva és onnan egy nagyobb küldöttség viszi a memorandumot a belügyminiszterhez.

A nagyobb városok levéltárosainak fizetése, illetve javadalmát a következő táblázat mutatja. Bizony-bizony, a levéltárosok mostohán vannak ellátva és éppen azért egy csöppet nem csudálkozunk azon a mozgalmon, mely együttes akcióra hívja fel őket.

Az alábbi táblázatot Komárom sz. kir. város polgármestere állította össze 1903-ban. Itt-ott némi változás történt azóta, ámde ez oly csekély, hogy az számba sem jöhet.

A város neve	A levéltáros				
	törzsfizetése	lakás-pénze	működési pótléka	kor-pótléka	egyéb javadalom
	k o r o n a				
Temesvár . . .	2400	600			
Poszony . . .	2400	560	200		
Pécs	2600	500			
Győr	2100	500			
Debreczen . . .	2200	500			
Sopron	2400	600			
Kecskemét . . .	2000	400		5%	
Újvidék	1800	600			
Kolozsvár . . .	1600	240			
Székesfehérvár .	2000	600			
Arad	2400	480	400		
Szeged	2000	200			
Baja	2200	—			
Versecz	1800	360			
Selmezb- és Béla- bánya	2000	350			40 kb. fa
Zombor	2000	400			
Szatmárnémeti .	1800	200			
Pancsova	2000	480			
Marosvásárhely .	2000	400			
Nagyvárad	1600	600			
Szabadka	2000	—			
Kassa	2200	400			irodai át. 72 K.
Komárom	1600	300			

A memorandum szövege a következő:

Magyméltóságú miniszter Ur!
Kegyelmes Urunk!

A magyar nemzet alkotmányáért folytatott példátlan harc szerencsés befejezése után bízalmunkat visszanyerve, nyugodtan fordulunk Nagyméltóságodhoz, mert meggyőződünk, hogy ma Magyarországnak olyan kormányra van, amely nemhogy rossz néven venné, ha egyes hibákra, hiányokra rámutatunk: hanem azt egész atyai jóakarattal fogadja.

Mikor a törvényhatóságokkal joggal felruházott városaink levéltárai érdekében szavunkat felemlük, egy nagy baj tősgyökeres meg-orvoslását óhajtjuk elérni.

Már rég sajnosan éreztük, eme vérző sebnak égető hatását, de a kedvezőtlen politikai viszonyok közepette — különösen pedig a f. év április 11-ike előtt lefolyt másfél évet, — amikor minden igaz boni lelkét az irratóság helyzetbe jutott magyar nemzet léte vagy nem léte feletti töprengés és elkeseredett harc foglalta le egészen — nem láttuk alkalmasnak az időt szavunk felemlésére.

Éle most, amikor a hazánk egére feltornysult vészfellegek már el vannak hárítva; amikor nemzeti életünk megújodásának egészen új korszakába léphetünk és amikor a magas kormányának egyik legfontosabb feladatát képezi az elavult és így magát túlélt közigazgatásunknak törvényhozással leendő rendezése: nem maradhadtunk továbbra is némán, — jól tudván eme közpéldabeszédnek örök igazságát: *„Néma gyermeknek anyja sem őrti szavát”*. És pedig annyiaval kevésbé nem, mert attól a szent meggyőződéssel [vagyunk áthatva, hogy ez, nem pusztán a mi magánügyünk, hanem a nagy nemzeti ügynek egyik kiegészítő része s mint ilyen — *országos közérdek!*

Közudomány, hogy a levéltárak az idők folyamán letérlyalt ügyek folytán keletkezett iratoknak és okmányoknak letéteményesei — s ekként szellemi kincsházak, amelyekben nemcsak egységek magán és hatóságok közös ügyei, — de nagy részében történelmi adatok vannak felhalmozva.

De mi történt eme szellemi kincsek legnagyobb részével?! Az, hogy rájuk huztak az ajtót, hogy a nyilvánosságra valahogyan ki ne juthassanak. Tehát éppen ellenkezőleg tettünk, mint ahogy tenünk kellett volna. Ennek pedig egyedül oka az, mert nem adott meg nekünk a fizikai lehetőség arra, hogy ezeket kultiválhassuk.

És 1883. évi I. t.-czikben már történt ugyan annyi intézkedés a levéltárakra néve, hogy azóta szakvizsga nélkül senki sem nevezhető ki levéltárnokká. De ez vajmi kevés a levéltárak életrekeltesésé czéljából; — mert ez csak egyéni természeti valami, amennyiben ezzel csak azt érte el a törvényhozás, hogy nem akármiféle nagy protekcionának örvendő proletárokat, hanem a tudományos képzettségnek bizonyos megfelelő mértékével bíró egyéneket lehetnek levéltárnokká.

Ez volt az első lépés arra, hogy a levéltárnokok a mindennapi élet szükségéből kiemeltessenek s a hivatali karok magasabb osztályába tartozóknak tekintessenek. De itt megállott. S nem tett semmit arra néve, hogy a levéltárnokok visszaadassanak eredeti hivatásuknak: a levéltárak rendezésének s kultiválásának ugy helyi, mint nemzeti közérdekben. Nem tett továbbá arra néve sem semmiféle intézkedést, hogy mint szellemi foglalkozásuaknak anyagi helyzete is a képzettség követelményeinek megfelelő arányban megjavíttassék. A többit ráhagya a közíg. törv.-hatóságokra, mint autonóm joggal bíró területekre. Minek aztán az lett a következménye, hogy a törvényhatóságok gazdálkodási szempontból a dolgok kényelmesebb oldalmát választották: vagyis a közérdek rovására egy hivatali állás javadalmát megtakarították és a levéltárnokot kezelőül alkalmazván, — javadalmazását is ahhoz képest szabták meg, ami valóságos aomália; az állásnak lebecsmérlése; az egyének pedig megalázása; — az égő gyertyának véka alá rejtése. És ha a törvényhozás másképpen nem intézkedik, így lesz ez ezental is — még lsten tudja, milyen hosszú időt keresztül; mert úgy látszik, hogy a törvényhatóságoknak legalább jó nagyrésze a szellemi érdek háttérbe szorításával, tisztán anyagi érdekből fogja fel és bírálja el ezen nagyfontosságú kérdést.

De ennek a nagy nemzeti közérdek rovására tovább is így mennie nem lehet, — de nem is szabad. Mert ezt továbbra is háttérbe szorítani nagyon káros, — valóságos nemzetellenes mulasztás lenne.

Minden téren nagy haladást tett nemzetünk. De levéltárai ügyében teljesen vesztgel. Pedig a nemzetnek nagybetsű kincsei

vannak azokban letéve, amelyeknek nyilvánosságra hozatalát a nemzet erkölcsi méltósága, szellemi igényeinek szükségszerű kielégítése elengedhetlenül megköveteli.

De eltekintve ettől az egészre kiható munkától, még azon eseten sem lehet tovább halogtatni a levéltárak rendezését és kultiválását, ha az csupán a helyi érdekeket szolgálja, — vagyis más szakkal, — ha az illető törvényhatóságok nevezetesebb eseményeivel, ipari, kereskedelmi, gazdasági, kulturális intézményeinek stb. keletkezésével, fejlődésével ismertető meg a nagy közönséget.

Hánször kellünk keserű szemrehányásokat, — sőt megtámadásokat is eltűrünk a miatt, hogy hiába vannak levéltáraink, még sem ismerjük belőlük multunkat. Eme szemrehányásoknak, megtámadásoknak nagyon indokolt alapja van. Ezt mi magunk ismerjük el legelső sorban. De mit tehetünk velők szemben, amikor egyéb kezelési munkák halmaza által a legnagyobb részben elvonva — az érdek kielégítésére a legkevesebb fizikai idővel sem rendelkezhetünk. Tehát nem bennünk rejlik e szomorú állapotok az oka, hanem egészen rajtunk kívül — és mégis nekünk kell miatta szenvednünk. A tudnívigyók serege pedig kénytelen beérni azzal, hogy kívánságaikat a fenforgó körülmények miatt ki nem elégíthetjük.

A nemzet művelődésének egyik lényeges kiegészítő részét képezi a levéltárak művelése. Tehát nem luxus, — de szükségszerű munka ez. A művelt nemzetekkel ez irányban is fel kell vennünk a versenyt, ha azt akarjuk, hogy helyünkön minden irányban megálljunk.

Ebben a nagyfontosságú kérdésben nálunk ez ideig nagy mulasztás történt. De a nélkül, hogy a multban elkövetett mulasztásokért váddal akarának fellépni, csak a jövőre tekintünk, a jövőért óhajtjuk, hogy ez a nagy baj a közigazgatási ügynek most bekövetkező szervezésével kapcsolatosan óhajtott és kedvező megoldást nyerjen; s a levéltárnoki karnak egy erkölcsi tekintélyét — mint anyagi helyzetét emelje.

Nézetünk szerint ez a törvényhatóságok önkormányzati jogának megbénítása, megsemmisítése nélkül keresztülvihető; mert hiszen a törvényhozásnak joga van mindazt megváltani és megkövetelni mindazt, ami a nemzet életébe mélyen bevágó kérdések egzséges, üdős megoldására tartozik.

Ezzel kapcsolatban rá kell mutatnunk a közigazgatásnak egy feleke pontjára. Ez a *localpatriotismus*. Amelyből az egyöntetű és radikális szervezés rang és fizetési osztályozás hiányában, — mint meleggyűből, dusan burjánzottak ki azok a visszacsúgok, amelyek csak elégedetlenséget, zűrzavart, elkeseredést szültek az időszaki fizetésrendezéseknél, melyekből nagyon sajnosan csak arról győződhetünk meg, hogy a fizetés nem az állásnak, hanem az egyéneknek adták.

Veszélyes szervez báj ez — és csak tösgyökeres javítással lehet megörvösölni. A rendezésnek olyannak kell lennie, hogy az a békétlenedésnek és igazságtalanságnak utját vágja.

Van még egy másik nagyon hátrányos pontja is a közigazgatásnak, t. i.: hogy e téren — nagyon kevesek kivételével — az előbbrevalent csaknem teljesea ki van zárva. E tekintetben az állami tisztviselő felettünk kiszámíthatatlan nagy előnyben vannak.

E bajon nézetünk szerint az ötödéves korpörték behozatalával lehetne segíteni némileg.

Emez általános természetű momentumok felemítése után, kiváncsian látánk a levéltárak egységes rendezése czéljából egy *levéltárrendezési-selejtezési szabályzat* megállapítását.

Hogy ez bekövetkezzék, azon tiszteletteljes kérelemmel fordulunk Nagyméltóságodhoz, hogy:

a levéltárak ügyében azoknak éltrekelése czéljából a törvényhozás utján méltóztatassék aként intézkedni, hogy a levéltárosok minden más kezelési munkától felmentve — egyedül az elhanyagolt levéltárak rendezésének, kultiválásának, — különösen pedig a helyi nevezetesebb események felszínre hozatalának, kulturális intézményei keletkezésének, fejlődésének felderítésére szentelhessek minden idejüket. Valamint ezzel kapcsolatban méltóztatassék intézkedni az iránt is, hogy a levéltárosok, mint tisztviselők — tehát nem mint kezelők — tudományos képzettségüknek, — magasabb természetű munkaköröknek megfelelően egy erkölcsi, mint anyagi javadalmazás tekintetében magasabb kategóriába soroztassanak; — s mint ilyenek — a tanácsnokok vagy legalább is a fogalmazási osztály magasabb javadalmazásával egyenlő javadalmazásban részesítenek.

Eme mély tisztelettel és feltétlen bizalommal tett előterjesztésünk mellett — remélve a lehető legjobbat — maradjunk

Nagyméltóságodnak és az összes kormányhatóságodnak stb.

78,357/1906. B. M. szám.

47,788/1906. K. M.

Szabályrendelet

az acetylléngáz előállításáról és világitási vagy más czélokra való felhasználásáról.

I. RÉSZ.

Az anyagok és készülékek kellékeiről.

1. §.

Calcium-carbidot csak a foszfor és kénhidrogén fejlesztő alkatrészekből lehetőleg mentes állapotban szabad forgalomba hozni.

A foszfort és kénhidrogént fejlesztő alkatrészeknek az a legnagyobb mennyisége; mely mellett a calcium-carbid forgalomba hozatala a közbiztonság veszélyeztetése nélkül még megengedhető: az erre nézve szerzendő tapasztalatokhoz később fog megállapíttatni.

2. §.

Calcium-carbid egy kgr.-nál nagyobb mennyiségben csak lég- és vízmentesen elzár s legfeljebb 100 kgr. carbid befogadására alkalmas vastartóban hozható forgalomba és csak így raktározható.

3. §.

Calcium-carbidot, robbanás veszélyének elkerülése czéljából, csak száraz, világos, jól szellőzhető helyiségben szabad tartani.

Lakott épületben legfeljebb 500 kilogramm carbid raktározható.

500 kilogrammon felüli mennyiség csak különálló raktárban helyezhető el, amelyek azonfelül, hogy száraznak, világosnak, jól szellőztethetőnek kell lennie, a víz behatása ellen kellekőp biztosított kifelé nyíló ajtókkal kell ellátva lennie.

Üzleti (ipari, kereskedelmi) czélokra szolgáló ilyenű raktárak létesítéséhez telepengedély szükséges; a telepengedélyezési eljárásához a tűzoltóparancsnok is meghívandó.

4. §.

Vörösrézből készült csövezetéseket és csapokat acetylléngáz-bereendezéseknél alkalmazni tilos.

5. §.

A gázfejlesztő-készülék és azon helyiség között, ahol a gáz felhasználatik, a csövezetéknek, de mindenesetre még a gőzszállítás helyiségen kívül — a vezetékek tűz esetén leendő elzárása czéljából, — egy főelzáró csap alkalmazandó.

6. §.

Acetylléngáz fejlesztő készülékeket vörösrézből vagy ennek ötvözetiből készíteni nem szabad, a csapok azonban a réz ötvözetiből is előállíthatók.

E készülékek legmagasabb tulnyomása 0.15 légkörnyomás meg nem haladhat.

Minden acetylléngáz fejlesztő készüléknek ellátva kell lennie:

- a) a gáztartóban alakuló maximális nyomás túllépését megakadályozó önműködő szerkezettel;
- b) a fővezetékbe az első lángzó előtt beiktatott, a láng visszacsapását megakadályozó szerkezettel;
- c) megfelelő tisztító készülékkel.

A gáztartóban a nyomás leolvasására vizmanométer alkalmazandó.

Minden fejlesztő készüléknél oly bereendezés is alkalmazandó, mely az előírtnál magasabb tulnyomásnál a gáz alkalmas módon a szabadba vezeti.

7. §.

Sűrített vagy folyékony acetylént gyártani, vagy ilyen eladni, vagy más módon forgalomba hozni tilos. Kivételt képez a „Compagnie française de l'Acetyléne Dissons” szabadalma szerint gyártott, likacsos anyaggal töltött aczel-palaczkokban acetóban oldott acetylén, melynek gyártása és forgalomba hozatala tekintetében a következő rendelkezések irányadók:

1. A „Compagnie française de l'Acetyléne Dissons” szabadalma szerint acetylén gyártással foglalkozó ipartelepek — az előállított sűrített acetylén mennyiségére való tekintet nélkül — csak előzetes iparhatósági telepengedély alapján létesíthetők.

2. A likacsos anyagnak, melylyel a bombákat töltik, egyeznie kell azzal, amelynek mintája a budapesti acetylén ipari vizsgáló-bizottságnál őriztetik.

3. E likacsos tölteléknek a bombát vagy recipienst teljesen ki kell töltenie.

4. Az anyag likacsossága 80%-nál nagyobb nem lehet.

5. Az acetylén sűrítésének megkezdése előtt a levegő a készüléknek minden egyes részében teljesen eltávolítandó.

6. A sűrítésre alkalmazni kívánt készülékek engedélyzése céljából az acetylén ipari vizsgáló-bizottságnak bemutatandók.

7. A nyomás, mely alatt az acetylén a hordozható palaczkokban sűrítik, a 10 légkönyomást nem haladhatja túl.

8. Minden palaczk vagy egyéb edény, amelyben sűrített acetylént forgalomba hoznak vagy eltartanak, amennyiben az általános használat és szállítás tárgyát képezi (az u. n. mozgó recipensek); 100, amennyiben pedig u. n. accumulator-rendszerű, melyet a használati helyére szerelnek s a töltés céljából onnan el nem távolítanak: 48 atmosphaera nyomással engedélyezés céljából kipróbálendő.

A már kipróbált palaczkok 3 évenként újra kipróbálendók.

Minden palaczkra 170 C. hőfok mellett olvadó, légy öntvényből biztosíték alkalmazandó.

9. A töltő-telepnek lakott helyektől 100 méter távolságban minden oldalról körülzárt, állandóan jól szellőztetett tüzálló épületnek kell lennie, melyben csakis az acetylén-fejlesztő, a sűrítő szivattyú és a recipensek foglalhatnak helyet, míg a szivattyú hajtására szolgáló erőgéptől teljesen elkülönített helyen állítandó fel. E helyiségre egyébként minden tekintetben alkalmazást nyerne a jelen szabályrendelet vonatkozó rendelkezései.

10. Az acetylén sűrítése csakis nappali világítás mellett történhetik.

11. A fejlesztő és szivattyú közé a „Compagnie française de l'Acetyléne Dissons” anyagával töltött lángvissza-csapást meggátoló szerkezet alkalmazandó.

Egyéb tekintetben a „Compagnie française de l'Acetyléne Dissons” szabadalma szerint sűrített acetylénre nézve jelen szabályrendelet rendelkezései szintén irányadók

(Folyt. köv.)

A hivatalos órákról.

(K.) Szeptember 2-ikán délelőtt 10 órakerkezetlet volt a városháza nagytermében. Az érkezetletet városunk polgármestere hívta össze azon célból, hogy a különböző hivatalok, intézetek és testületek véleményét meghallgassa a hivatalos órák tartásának kérdésében. A polgármester előzőleg írásban is felkérte a hivatalok, testületek és tan-

intézetek fejét nézetük nyilvánítására, viszont egyes tanintézetek igazgatósága minden egyes szülő felkért véleményezésre, minek az lett az eredménye, hogy a beérkezett vélemények órási része, valamint a szülőktől beérkezett nézetek mintegy 95%-a a délelőtti hivatalos órák mellett mondott véleményt, sőt olyanok is voltak, kik írásban ellenézték a hivatalos óráknak délelőtt való tartását, ez érteketelen azonban csatlakoztak a többséghez.

Meggyeozzük, hogy városunk polgármestere pusztán alkotmányos érületéből kifolyólag és udvariassági nézőpontra helyezkedve hívta meg a testületeket, mert a hivatalos órák miként való tartását a polgármester rendeltetleg állapithatja meg, mert a szervezeti szabályzat a hivatalos óráknak meghatározását sehol sem sorolja a közgyűlés jogai közé. A polgármester azonban nem kívánt önmaga határozni, hanem jónak látta előbb az érdekeltek véleményét is meghallgatni és ezen vélemények alapján fogja most már a tanácssal együtt a hivatalos órákat megállapítani.

Az érteketelen jelen voltak figyelemreméltó argumentumok hoztak fel a délelőtti hivatalos órák érdekében, melyeket az alkalommal nem ismertettünk annyival kevésbé, mivel ezeket mi — mint ezen mozgalomnak két évvel ezelőtti kezdeményezői — lapunk hasábjain már sokszor elmondottuk. A nagyobb városokban mindenütt bevált a délelőtti hivataloskodás, miért ne válánk be nálunk is, ahol a tapasztalás igazolja, hogy a jogkereső és a közigazgatási segítséget igénybevevő nagy közönség leginkább délelőtt keresi fel a városházát.

Mélyen tévednek és nem ismerik a dolgokat azok, akik azt mondják, hogy a városi tisztikar a maga könynebbeséget nézi, midőn eltöri a délutáni hivatalos órákat. Éppen ellenkezőleg áll a dolog, mert a tanács tagjai és a különböző hivatalosok előadói majdnem minden délután el vannak foglalva hol itt, hol amott a bizottságokban. Ezen ülések a legtöbb esetben délután 3 órakerkezetlőnek és sokszor késő estig tartanak. Vajon nem terhesebb dolog-e reggel 8 órátkor délután 2 óráig a hivatalban dolgozni és azután 3 órakerkezetlő ismét munkához látni a tanácskozó asztal mellett?

Ösztök ama nézetet, hogy a délelőtti hivatalos órák eredményesebben használhatók ki, mint a délutániak. Az emberi elme frisebb délelőtt, emellett ösztöl tavaszig a délutáni időben csakis lámpa mellett lehet dolgozni, míg másrészt számszerű, statisztikai feljegyzések igazolják, hogy a délutáni órákban vajmi kevesen fordulnak meg ügyesbajos dolgokban a városi hivatalokban.

Nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy a délutáni hivatalos órák megszüntetése nem csekély összegű megtakarítást eredményez a házipénztár javára. Ez nem pusztá állítás, hanem való, melynek igazságáról bárki is meggyőződhetik, ha a város zárszámadásában a fűtés és világítás tétéleit megtékintik.

A szeptember 2-iki érteketelen egészségügyi, pedagógiai, takarékosági és szociális oldalakról vitatták meg a kérdést. A középiskolák egy része már délelőtt végzi a tanítást, sőt valószínű, hogy az ev. ref. főgimnáziumban is így lesz, itt azonban még az egyetemes konvent fog döntő határozatot hozni és pedig valószínűleg szintén a délelőtti tanítást illeszti be annyival is inkább, mivel az ev. ref. főgimnázium igazgatója és tanárikara egyhangulag javaslónál fogja annak behozatalt.

A városi tanács brókápején ez évben június 1-től szeptember 15-ig elrendelte a délelőtti hivatalos órákat és

ezen negyedfél hónap alatt arra a meggyőződésre jutott, hogy emiatt a közigazgatás menete nemcsak nem szenvedett, hanem lényegesen javult. Ugyanezt a nézetet hangoztatták a megtartott értekezleten mindama hivatalok, melyek évek óta mőködik a délutáni hivatalos órákat. Már pedig a tapasztalat mindenkor erősebb argumentum, mint a kicsinyes szórszállasosság.

Azt azonban mi is óhajtjuk, sőt elvárjuk az összes tisztviselőktől, segéd- és kezelő személyzettől, hogy a hivatalos órákat pontosan, lelkiismeretesen betartsák és azokat a város és a nagy közönség érdekében eredményesen felhasználják. A sajtó ellenőrző hivatását készséggel elismerjük, de szeretnénk, ha a sajtó nem általánosságban vádolná a tisztakat a hivatalos órák dolgában, hanem a kötelességéről megelégedezett tisztviselőt nevezne meg, nehogy esetleg egyesek emberi gyarlóságából kifolyólag egy egész testület vádoltassék olyas valómivel, melyre nem szolgált rá. Aki vádol, bizonyiton is.

Egyébiránt városunk polgármestere nemcsak rangban, de a kötelességek hű teljesítésében is, így a hivatalos órák betartásában is első tisztviselője városunknak. Munkás ember, ki másoktól és így első sorban tisztársaitól is megkivánja a munkát. Bizonyára tehát lesz, miként van is gondja arra, hogy rend legyen a városházán. És amily elismeréssel szokta honorálni a becsületes, lelkiismeretes munkát, éppen oly szigorúsággal fog megtorolni minden oly mulasztást, melyből esetleg a városnak és a köznek kára származnék.

Műndezeknek elmondása után igen helyesnek, a város ügyei menetének érdekében észlezerének tartjuk a délelőtti hivatalos órákat, oly módon, hogy azok a téli időben reggel 8 órától 2 óráig, nyáron pedig reggeli 7 órától 1 óráig tartassanak.

Hajdu vármegye átirata.

Városunk közönségéhez a következő átiratot intézte a Hajdu vármegye törvényhatósági bizottsága nevében Kovács Gyula alispán és Pákozdy Sándor főjegyző.
3715—1906. szám.

Kedves Barátaink és Atyáinkfiai!

Hajdu vármegye közönsége régóta mélyen érzett hájlának és kegyeletének szerény adóját leverandó, 1902. évi szeptember havi rendes közgyűlésében elhatározta, hogy kegyes jöltevéje, a halhatatlan emlékü fejedelem, a vallás és politika szabadság hősiés védeje, Bocskay István emlékére, a hajduk letelepítésének háromszázados évfördulóján, azon a földön, amelyet őseink a nagy fejedelem kegyes adományaként nyertek és birkak jelenlegesen, a volt Hajdukerület székhelyén, Hajduböszörmény rendezett tanácsu városban emléksobrot emel.

Ezen emléksobornak, mely a vármegye közönségének kegyeletés áldozatkészségéből, a hazai törvényhatóságok szives hozzájárulásával, egyesek adományából, valamint a kormány által kilitátsába helyezett segélyből már elkészült, ünnepélyes leleplezése a f. 1906. évi szeptember hónap 30-ik napján Hajduböszörmény városban fog megtörténni.

A vármegye törvényhatósági bizottságának nevében és megbízásából van szerencsénk Benneteket erre az ünnepélyre hazafias tisztelettel meghívni, azon kérsünk ki fejezése mellett, hogy részvételeketk alulírott alispánnal f. szept. hó 20-ik napjüig közölni sziveskedjétek. Kelt Debreczenben, 1906 augusztus 25.

Pákozdy Sándor,

Kovács Gyula,

vármegyei főjegyző, alispán,
szoborbizottsági jegyző. szoborbizottsági elnök.

Hirek.

— A villamos világítás ügye. Tudvalevő dolog, hogy városunk törvényhatósági bizottsági közgyűlése a városi világítási telep létesítése ügyében beadott ajánlatok közül a Siemens és Schneckert cég ajánlatát fogadta el. A határozatot a „Ganz és Tsa vasöntő és gépgyár részvényársaság”, valamint Kertész Mihály, Márton Imre és társai megfellebbezték. — A kir. belügyminiszter a határozatot f. évi augusztus hó 25-ikén keletezett leiratával feloldotta és elrendelte, hogy az ezen célra törvényserűen összehívandó közgyűlésen a villamos-telep létesítésének vállalatba adása iránt újabb szabályszerű határozatot hozzon és annak alapján a szerződést az ily ügyekben jártas és szakavatott szakértő közreműködése mellett kösse meg.

— A miniszter — mint leiratában emliti azért oldotta fel a megfellebbezett határozatot, mert az tünt ki az iratokból, hogy a megválasztott, de még nem végelesen igazolt bizottsági tagok egyrészenek nevei megejtett névszerűn szavazásnál felolvassa nem lettek, vagyis a szavazásnál nem teljes névsor használatot, holott pedig általánosan elfogadott és mindenkor alkalmazott elve a közigazgatásunknak, hogy a megválasztott jogait mindaddig gyakorolja, amig a választás jogérvényes meg nem semmisítettik. Ezen elv alkalmazása már azért is szükséges, mert csak ily módon kerülhető el az, hogy a választások nagyobb számban való megtámadtatása esetén a törvényhatóság ügyeit esetleg hosszú időn át csonka törvényhatósági bizottság intézze*.

Városunk törvényhatósági bizottsága a legközelebb megtartandó közgyűlésen hozza meg határozatát.

— Mikor lesz a közgyűlés? Debreczen sz. kir. város törvényhatósága legközelebbi közgyűlését valószínűleg e hónap végén vagy a jövő hó elején tartja meg.

— Szabadságon. Körner Adolf és Király Gyula tanácsnokok a héten kezdek meg szabadság idejüket.

— A főorvosi állás. *Wesprémy Zoltán* főispán pályázatát hirdet a városi tisztí főorvosi állásra. A pályázat határideje október 1. A tisztí főorvos javadalmazása 3200 K. fizetés és 600 korona lakáspénz.

— Máthé Miklós örök. *Máthé Miklós* házipénztáros még a tavaszon nyugdíjba ment és azóta *Sipos György* ellenőr helyettesítette. Városunk főispánja most pályázatot hirdetett a házipénztári állásra, mely 2800 korona fizetés és 600 korona lakáspénzrel van javadalmazva.

— Ülések. A debreczeni Bocskay szobor-bizottság 1906 szeptember hónap 12-én, azaz szerdán délelőtt 11 órakor a városháza kis tanács-termben ülést tart a következő tárgysorozattal: 1. A szobor talapat készítésére Tóth András szobrászsal kötött szerződés, a nevezetnek beadványa a készítésit határidőt illetőleg. 2. Bona Fortunato kőfaragónak a szobortalapzatra vonatkozó beadványa. 3. Egyéb netán sürgős folyó ügyek.

A vásárrendtartás és helypénz-szabályzat kérdésében pedig 1906 szeptember hónap 11-én, azaz kedden d. u. 3 és fél órakor lesz ülés a városház nagytermében.

— Felebbezés. Városunk törvényhatósági bizottsági közgyűlése elhatározta több házastelek megszerzését *Szentessy János* és társai most ezen határozatnak a Fűvészkerés és Pásti-utcai telkekre vonatkozó részét megfellebbezték. Amelyre csak az a megjegyzésünk, hogy kár a fellebbezési joggal unosuntalan visszaélni.

— A város képviseltetése a Washington-szobor leleplezésénél. A 6- és székváros Debreczen is meghívta a Washington szobor leleplezésének ünnepségére. A város a képviseltetése városunk három kerületének országos képviselőjét *Thaly Kálmán dr., Bakonyi Samu dr.* és *Szabó Kálmánt* kérte fel.

— **Vásárhelyrendezés.** *Végh Gyula* főkapitány a Széchenyi-utcai kirakósátrak áthelyezését véleményezte. A tanács a dolgot kiadta a piaci bizottságnak.

— **Színház felavatás.** A kolozsvári színház felavatása és az ottani villamos művek befejezése alkalmából rendezett ünnepségre a városi tanács Oláh Károly kulturatanácsnokot és Aczél Géza főmérnököt küldte ki.

— **Kapunyitás előtt.** *Zilahy Gy.* névsokára megérkezik társulatával városunkba. Az előttünk fekvő névsorból úgy látjuk, hogy társulatába nagy áldozatkészséggel egyesítette a legjobb erőket és így biztosra vesszük, hogy a ránk következő szini szezonban színházbájáró közönségünk jogos művészi igényei kielégítésre találnak. *Zilahy Gyula* a fővárosi színpadokon nagy sikert aratott darabokat mind megszerezte, ezeken kívül az előadandó darabok közé a következő jelesebb műveket vette fel: A koldusgróf, Cserleányok, Scherlok Halmás, Smolen Tóni, Miss Hobbs, Végző egyedül, Nap hőse, A korábbi, Arany gyapjú, Az órástón, Don Pietro Caruse, Forgószél kisasszony, Gyöngy-élet, Kereszt jéleben, Vénusz asszony, Erönkön felül, Legtöbb húsár, Modell, Kis fészek, A vig özevgy, Asszony regiment, Két Hyppolit, Caizányélet, Bajazók, Casanova, Kis herceg, Szultán, Három testvér, Jó barátok, Madolina, Monna Vanna, Tücsök, Jó halusiak, Gyerek asszony, Fekete orvos, Pokról-fokra, Kapitány kisasszony, Rang és mód, Idegenek, Mikádó, Bolond, Ejje! menedékhely, Géasák, Válás után, Csapodár, Erdő szépe, Manfréd, Három kalap, Orpheus, Rigolettó, Üdvöske, Próbaházasság, Sulamit, III. Rikhárd, Bánk bán, Könyves Kálmán, Trónkereső, Lear király, Julius Caesar, Don Karlos, Tell Vilmos, Tartuffe, Szeleburdi, Rablók, Kis áruló stb.

Zilahy operákat is ad elő a télen. Szorgalmasan készülnek *A Lohengrin*, *Navarrai leány*, *Pillangó kisasszony* és *Rigolettó* operákra.

Örömmel várjuk sok dicsőséget látott színházunk kapunyitását.

— **Lövési gyakorlatok** lesznek városunk határában e hó 13, 14. és 15-ikén. A városi tanács ez uton is figyelemzteti a lakosságot arra, hogy a gyakorló tér közelében ezen napokon ne tartózkodjék.

— **A város zenedai alapítványai.** Városunk alapító a zenében. A megüresedett helyekre a város *Freund Bóskét*, *Ronscsik Jenőt*, *Szentgyörgyi Iionát* és *Darvai Margitot* jelölte.

— **Agarász verseny.** A jövő hóban nagy agarászverseny lesz a Hortobágyon. A vadászaton idegenek is vesznek részt, akik eddig még nem látták a délibábos Hotobágyot.

— **Alaplatan hírek.** Egyik helyi lapban helytelen informálás folytán két olyan hír jelent meg, melynek semmi alapja sincs. Egyik, hogy a város-házán délelőtt-délután van hivatalos óra, a másik pedig az, hogy a jövőben megszűnik egy rendőrkapitányi, valamint több rendőrbiztosi és polgári biztosi állás. Mindkét hír téves, mert a hivatalos órákat délelőtt tartják meg a város-házán — kivételt csak az iktató hivatal képez; — a fentírt állásokat pedig nem fogják megszüntetni, mert azokra szükség van.

— **A nagyerdei gyógyfürdő.** Hányan vannak városunkban is, akik elmennek hidegviz kúrára messze idegenbe, tengerpínt áldozva, holott a hidegvizgyógyodót ép úgy használhatják a Nagyerdőn, hol a vizgyógyodó minden modern eszköze, a fürdőberől elismert szaktudomány, lelkiismeretes gyógykezelése rendelkezésükre áll. A fürdőberől *Balkányi Ede* dr. főorvos a legnagyobb áldozatkészséggel tartja fenn a fürdőt, nagy költséggel felszerelte azt a modern higiénia minden eszközével oly és olcsó áron kuráltathatja magát mindenki, mint sehol a világon. A víz alkalmazása gyógycélokra, hőmérsék-, alak- és időtartam tekintetében oly sok változatosságot enged, hogy azt a legkülönbözőbb betegségeknek eredményel alkalmazhatjuk. Általában a vizgyógyodóm edző, életfőt és erősítőleg hat. Az anyagcsere fokozódása, az ideg rendszernek kedvező befolyásoltatása által a beteg szerveknek megváltozott működésük idéztetik elő. Sem fiatalja, sem öregje nem zárandó ki a hidegvizgyógyodóm alól. A fiatal szervezet erőteljesebben

fejlődik és gyarapszik mellette, míg a magasabb korban a hanyatló erőket felélelenti és a lassan működő szerveket felirriszt. Eredményel alkalmazható tehát a vizgyógyodóm és annak különféle alakja: 1. Súlyos betegségek utáni elgyengüléséknél. 2. Erősödési és edzési szempontból, a légzőszerveknél hurto állapotra való hajlamánál. 3. Táplálkozási zavaroknál, u. m. véréngyénység, sápkór, kövesség, kövszény, görvlyékór és cukorizelésnél. 4. Gyomor-, bél- és májbetegségeknel. 5. Vérkeringési zavaroknál, vértólulási és aranyeres bántalmaknál. 6. Rheuma- és idegbántalmaknál. 7. Az idegrendszer megbetegedéseinel, a neurastheniánál, ennek sokoldalú jevegeinel, a mint: fejféres, szédülés, fejnyomás, levertség, szellemi és testi kimerültség, álmatlanság, asthma, ideges szívántalmak, a gyomor-, bél- és nemi szervek neurastheniájánál, hysteriánál, Basedow-féle betegségnél, görcsös és hideges állapotoknál. — A nagyerdői hidegvizgyógyintézet modern és czélszerű berendezés, fekvése és kitünő puha víze fölötté alkaimes tényezők a vizkúrának sikeres használatára. Fővárosi szakértői szemügyre végezi a teendőket, az árak mérsékelték. Orvosi felügyelet. Az intézet egész nap nyitva férfiaknak: d. e. 9 óráig és d. u. 5—8 óráig; nőknek: d. e. 9 órátd d. u. 5 óráig. Kiki keresse meg elvesztett egészségét a nagyerdői hidegvizgyógyintézetben.

17. sz. Hajdu vármegye és Debreczen sz. kir. város főispánja.

Pályázati hirdetés.

Debreczen szab. kir. város törvényhatóságánál évi 2800 korona fizetés és 600 korona lakpénzzel javadalmazott házipénztárnoki állás üresedvén meg, ezen az alábbi határidő lejárta után tartandó legközelebbi rendes közgyűlésen választás utján betöltendő állásra pályázatot hirdeték.

Felhívom mindazokat, kik ez állást elnyerni óhajtják s a törvényben előírt képesítést kimitunni képesek, hogy a minősítést igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám, mint a kijelölt bizottság elnökeéhez folyó évi október hó 1-ső napjának délután 5 órájáig anynyival is inkább nyujtsák be, mert a később érkező pályázati kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

Ez alkalommal a választás folytán esetleg üresedésbe jövő állásokra is pályázat nyittatik.

Debreczen, 1906 szeptember 3.

Weszprémy Zoltán,
főispán.

17. sz. Hajdu vármegye és Debreczen sz. kir. város főispánja.

Pályázati hirdetés.

Debreczen sz. kir. város törvényhatóságánál a tisztii főorvosi állás megüresedvén, ezen kinevezésben folytán betöltendő s évi 3200 korona fizetéssel és 600 korona lakpénzzel díjazott tisztii főorvosi állásra pályázatot hirdeték.

Felhívom azon orvosdot urakat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. I. t. cz. 9. §-ban, illetve a m. kir. belügyminiszter által a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértőleg 80,009—1893. szám a kiadott szabályrendeletben körülírt minősítést igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám folyó évi október hó 1-ső napjának délután 5 órájáig anynyival is inkább nyujtsák be, mert a később érkező pályázati kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

Debreczen, 1906 szeptember hó 3-án.

Weszprémy Zoltán,
főispán.

Uri divat, kalap és fehérenemű üzlet Békés Lajos Debreczen, Piacz-u. 44. dr. Ujfalussy-ház. Angol női bluzsokat, férfi fehéreneműket és kelen-gyékelt mérték szerinti a legszebb kivitelben készit.